

Knjižica obsega legendo o sv. Jurji in nekatere nauke za srčne slovenske mladeniče. Razprava naukov, kakor so naslednji: 1. Vari so jeze; nikar ne preklinjaj; 2. Vari se hude tovarišije; ne hodi v slabe priložnosti; 3. Nesramna beseda naj nikoli ne pride iz tvojih ust; nikoli kaj tacega ne poslušaj; 4. V jedi in pijači bodi zmérin; 5. Vari in ogibaj se igre in igravcev; 6. S plesom se v pekel pripleše; — ne bode menda nikomur škodovala, zato rej knjižico priporočamo, da jo bere slovenska mladina. Posebno naj jo učitelj posojuje takim dečkom, ki imajo sv. Jurija za patrona. Otroci radi čitajo legende o ónem svetniku, katerega imé so dobili pri sv. krstu, pa bi tudi ne bilo lepo, ako bi človek ne vedel ničesa povedati o ónem svetniku, čegar imé nosi ves čas svojega življenja!

(Vse tukaj naštete knjige se dobodo pri Jan. Giontini-tu bukvarji v Ljubljani po pristavljenej ceni.)

Dopisi in novice.

— *Iz deželnih zborov.* (Dalje.) Poslanec dr. Bleiweis govori: V ukaznem listu sem čital, da slavno ministerstvo nauka, sklicevaje se na državno postavbo od 14. maja 1869, zahteva od deželnega šolskega sveta, da opominja učitelje ljudskih šol, ki nimajo spričevala sposobnosti, da se preskušnji podvržejo letos ali izjemoma do prihodnjega leta; če se tej preskušnji ne podvržejo, velja tudi o njih ta, naravnost moram reči, drakonska postava, da se jim celó spričevalo zrelosti (Zeugniß der Reife) vzame! To se meni zdi postava tako ostra in nepravilna, da se nikakor zagovarjati ne more.

Jaz sem v imeniku, ki ga je kranjski »Lehrerverein« te dni v naši zbornici razdelil, bral, da je veliko, morebiti kakih 20 takih učiteljev, ki uže 15 in še več let so v službi, imajo spričevala zrelosti in gotovo učijo od tega časa nekateri v zadovoljstvo predstavljenih jim oblasti. Sedaj pa pride ta ukaz ko strela z jasnega neba, da se morajo ti skušeni, praktični učitelji v Ljubljano potruditi in tukaj podvreči se izpitu o takih naukih, katerih se oni čas v preparandiji učili niso: fizike, matematike itd. Ne trdim, da bi se taka znanstva ne mogla zahtevati od učiteljev, ki imajo kako višo učiteljsko službo, ali z ozirom na učitelje, ki učijo v 1. in 2. razredu ljudske šole, je nepotrebna ona zahteva. Če skažejo učitelji takih najnižjih razredov, da so skozi toliko in toliko let zadovoljilno opravljali svojo službo, meni to več veljá, kakor če bi preskušnje dobro prestali. Vsaj vemo, koliko veljajo tudi spričevala včasih v drugih zadevah. Gledé na to, da učiteljev čedalje bolj zmanjkuje in da jih tudi od drugod ne bomo dobili — ravno te dni sem bral v nekem časniku, da vsej Avstriji primanjkuje 5000 učiteljev — in gledé na to, da ne vemo, kako vreme bo na spomlad pihalo in da bi, kar ni nemogoče, naši mlajši učitelji morali v vojsko iti, si pač misliti moramo, kaj bo z našimi šolami? Duhovni gospodje bodo potem še prav dobri, ki se zdaj od šole odvrtaajo. Povdarjam tedaj še enkrat, da je praksa učiteljeva, če se je zadovoljilno obnašal v službi, več vredna, kakor vsak »Lehrerbefähigungs-Zeugniß«. Jaz sicer s predlogom svojem nimam namena, lenobe podpirati, ali tega si ne dam vzeti, da,

kdor učiteljsko službo opravlja zadovolilno že dolgo na deželi, naj se ne sili še preskušnje delati. Zaradi tega stavim sledeči predlog (bere):

»Slavni deželni zbor naj sklene: Deželnemu odboru se naklada obrniti se na c. k. deželni šolski svet, da pri ministerstvu nauka dela na to, da učitelji, ki uže 15 let dovolilno služijo, pa po novi postavi od 14. maja 1869 nimajo spričevala učiteljske sposobnosti, se oproste dotične preskušnje, da brez nje definitivno službo dobiti morejo.« (Predlog se podpira.)

Dež. predsednik govori zoper 3. točko v odborovem nasvetu, ter želi, da bi se popolnoma opustila, ali vsaj sprejela v taki obliki, ka se želja izreka, da bi se deželna šolska oblast zmirom ozirala na obojestransko korist (na šolsko postavo in deželno varčnost).

Poročevalec g. Dezman odgovarja je prvič na opazke deželnega predsednika navede med drugim tudi §. 6. dež. šolske postave dne 29. aprila 1873, ki pravi: »Šolske oblasti naj čuvajo nad tem, da se napravijo potrebne ljudske šole brez nepotrebnega odloga (§. §. 1, 5, 12) tam, kjer jih še ni, vendar z ozirom na zmožnost tistih, ki za šolo skladajo in da se utrdijo vsi pogoji njih terdnega in vspešnega obstanka. Potem navede dva zgleda, ki dokazujeta, da se okrajni šolski svet ne ozira na to okolnost. Tako na pr. hočejo v Litiji imeti dvarazredno šolo, v Šmartnem pa čveterorazredno, ki vendar na daleč zadostuje krajnim potrebam. V Toplicah pri Zagorji je čveterorazredna šola, a pri fari v Zagorji hočejo imeti dvorazredno, ali bi se ne mogli pogoditi, da bi otroci iz farne šole hodili v Toplice? (Berž ko ne, je to nemogoče, sicer bi tudi okraj. sl. svet tega ne bil prezerl. V farni šoli v Zagorji je ogromno število otrok, ko bi hodili nekateri v Toplice bi mogli tam napraviti podrazrede, no, potem je vse jedno, kar se tiče troškov, a faranom z Zagorji ni vse jedno, kam hodijo njih otroci v šolo). — Na predlog g. Bleiweisa pa omeni, da dobro želi starejšim učiteljem, a g. D. je te misli, da bi o. o. frančiškani, ki podučujejo v Kamniku in v Rudolfovem lahko napravili tako preskušnjo, ko bi hoteli. — Sicer je pa tudi on te misli, da bi se starejšim učiteljem, ki so že bili pred nekaj časa prašani, nekoliko pregledalo (Lehrer, die schon eine bedeutende Zeit im Schuldienste zugebracht haben, wenn auch einst geprüft, verdienen einige Berücksichtigung). Vendar pravi, da je sitno kaj takega vpe-ljati, da ne pride v navado, nekaterim v potuho. (Dalje prih.)

— V Materiji v Istri je umerl učitelj g. Alojzij Medja. Ranjki je bil rojen v Breznici na Gorenskem l. 1849 in je služil po raznih krajih od l. 1866. — »Slov. Narodu« se piše od tam, da je bil spreved za ranjkem za tiste kraje istinito velikansk in veleslovesen. Naroda je šlo za rakvo na stotice i. t. d. Dopisnik pristavlja: »Iz vsega sledi zaključek, da Istra (po mojem prepričanju [dop.]) mnogo više štova narodno slovensko učiteljstvo, nego li izneverjeni svet po Kranjskej ali Štajerskej«. Ta pristavek moramo vendar brati »grano salis«. Narodnega učitelja tudi po Kranjskem in Štajarskem spoštujejo in čislajo, priča temu, da neučitelji podpirajo učiteljska društva, da, da! ko bi neučitelji ne podpirali narodnih učiteljev, so ti kmalo s svojim delovanjem pri kraju. To sani naj bolje čutimo, in kolikorkrat se obračamo na slovensko rodoljubje, tolikrat nas navadno domorodec razumeva! Da imajo pa Nemci in še nekateri drugi, svoje priverzence raje od narodnih učiteljev, to je pač naravno, kdo se bo temu čndil? Sicer mora pa v teh kritičnih časih vsak pravi rodoljub, tedaj tudi slovenski učitelj, pripravljen biti za svoje prepričanje tudi kaj žertvovati. Pravega rodoljubja brez tega ni. Ko bi bila »narodnost« vsakemu tolsta molzna krava, ki bi mu dajala mleka, masla in sira, potem bi

jo vsak zadel, vse bi hotlo narodno biti in veljati, a rodoljubje je krepost, ki mnogo, mnogo tirja, in naklada raznotere dolžnosti. Stan pa tudi nobenemu ne daje »a priori« splošnosti, to si more človek sam in le sam zaslužiti.

— Na celovske učiteljske pripravništvu se podučuje v slovenskem jeziku le jedno uro, in še takrat le metodično. Kandidatje 4. razreda, katerim bi imel koristiti ta metodičen poduk, imajo v ravno istej uri drug obligaten predmet, toraj se ga koroško-slovenskih kandidatov niti eden ne udeležuje. In vendar je na Koroškem tretjina prebivalcev slovenske narodnosti, upirajo se baje na geslo: »der deutsche braucht nicht windisch, der windische muss deutsch können«. Sicer je res »quot linguas cales, tot homines vales«, a vsako izobraževanje se more vendar le začeti v materinstvini, in ljudske šole ne morejo biti le v ta namen, da se v jezikih podučuje, sicer ljudstvo peša v vsakem obziru.

— V četrtek bodo zborovali ljubljanski mestni učitelji (vradno). Dnevni red je: 1. opazke nadzornikov pri šolah. 2. Kako strahovati šolsko mladino brez šibe. 3. Rečni poduk v ljudski šoli. 4. Volitev stalnega odbora. 5. Volitev bukvarničnega odseka.

Javna zahvala.

Rodoljubje so osnovali v ljubljanski čitalnici keglanje v korist „dramatičnemu društvu“ in „Narodni šoli“. Iz prihodkov je dobila „Nar. šola“ 28 gl. Za ta lepi dar se najvljudneje zahvaljuje

Odbor „Narodne šole.“

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na novo osnovani Irazredni ljudski šoli v Goričah je služba učiteljska z letno plačo 500 gl. ino prostim stanovanjem razpisana.

Prošnje do 20. julija 1876 pri krajnem šolskem svetu v Goričah (P. Krainburg.)

C. k. okrajni šolski svet v Kranji 2. junija 1876.

— Na 4razredni ljudski šoli v Kočevji služba nadučitelja in šolskega ravnatelja z l. p. 600 gl., oprav. doklado 100 gl. in stanarino 80 gl.

Prošnje za to službo, ali pa morda za mesto drugega učitelja z l. p. 500 gl. — do 10. julija 1876 pri krajnem šolskem svetu v Kočevji.

— Izpraznjene so tudi naslednje učiteljske službe:

1. Na Irazredni lj. šoli v Banjaloki, Polomu, Getenici in Morovicah učiteljska služba z l. p. 450 gl. in prostim stanovanjem.

2. Na 4razredni lj. šoli v Ribnici učiteljska služba z l. p. 400 gl.

3. Na 3razredni šoli v Sodražici a) učit. služba z l. p. 500 gl., b) učit. služba z l. p. 400 gl. ad b) tudi prosto stanovanje.

4. Na 2razredni lj. šoli v Dobropolju in v Loškem potoku učit. službi po 400 gl. l. p. in prosto stanovanje.

Prošnje do 10. julija pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

— Za stalno umestjenje druge učit. službe na 2razredni lj. šoli na Verhniki z l. p. 450 gl. razpisuje se vnovič natečaj. Prošnje v 6 tednih od dne prvega razglasa pri krajnem šolskem svetu na Verhniki.

C. k. okrajni šolski svet okolice Ljubljanske dne 1. junija 1876.

Premembe pri učiteljstvu.

Gsp. Jakob Petrič, poprej začasno, sedaj stalno v Grahovem pri Cerknici.